

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลำลี ใจดี คนดีของแผ่นดิน

วิชัย ไชครีวัฒน์

สถาบันพัฒนาการคุ้มครองการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

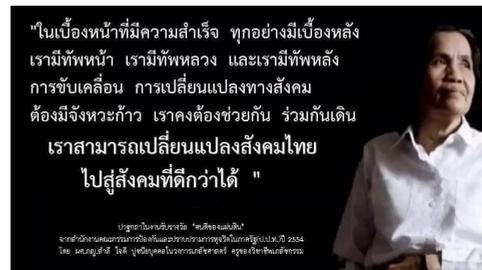

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลำลี ใจดี

ในวงการเภสัชศาสตร์ของประเทศไทย ผู้ที่มีบทบาทโดดเด่นที่สุดในอดีตคือ ดร. ตั้ว ลพานุกรม ดุษฎีบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์จากเยอรมนี หนึ่งในคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ผู้วางรากฐานวิชาการเภสัชศาสตร์ และงานด้านเภสัชกรรมในประเทศไทย

หลังจาก ดร. ตั้ว ลพานุกรม แล้ว บุคลากรในวงการเภสัชศาสตร์ที่มีบทบาทสร้างคุณูปการแก่ประชาชนคนไทยที่โดดเด่นที่สุดจนถึงปัจจุบัน คือ อาจารย์ลำลี ใจดี ลูกชาวบ้านจากจังหวัดสุพรรณบุรี

นอกจากทุ่มเทให้แก่งานสอนหนังสือแก่ลูกศิษย์ตามหน้าที่ของครูที่ดีแล้ว เวลาแทบทั้งหมดในชีวิต อาจารย์ลำลีได้อุทิศให้แก่อุดมการณ์การนำวิชาเภสัชศาสตร์ไปปรับใช้สังคมให้ประชาชนคนไทยได้ใช้ยาซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบหรือถูกหลอกลวง โดยบุคคลและระบบที่ฉ้อฉล

จากพื้นเพที่เป็นลูกหลานชาวนา เรียนจบชั้น ม.6 สมัยก่อนจากโรงเรียนวัดไถ่บ้านก่อนเข้ามาเรียนต่อที่โรงเรียนศึกษานารี เมื่อศึกษาในมหาวิทยาลัยแล้วก็ยังออกไปล้มผัสชนบทจากการออกค่ายอาสาพัฒนาหลายครั้ง ทำให้อาจารย์ลำลีรู้สึกถึงปัญหาของชนยากจนซึ่งยังมีอยู่เต็มแผ่นดิน และรู้ว่าการต่อสู้กับความโลภของธุรกิจยา จะทำโดยลำพังไม่ได้ หลัง

14 ตุลาคม 2516 ไม่นานอาจารย์สำลีจึงก่อตั้ง “กลุ่มศึกษาปัญญาหาฯ” ทำงานเพื่ออุดมการณ์อย่าง “กัตติต” ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยแตกแขนงขยายภารกิจเพิ่มเป็นหลายองค์กร เช่น มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา มูลนิธิพัฒนาการแพทย์ไทย และมูลนิธิเภสัชศาสตร์เพื่อสังคม เป็นต้น

ด้วยการผนึกกำลังเป็นองค์กร ทำให้บรรดาเพื่อนพี่น้องพี่และลูกศิษย์ลูกหาของอาจารย์สำลีกลายเป็น “กองทัพหมอฯ” ที่เข้มแข็ง สามารถสร้างผลงานได้มากมาย เช่น การต่อสู้จนสามารถยกเลิกสูตรยา “เอพีซี” ได้เป็นผลสำเร็จ การตีกรอบการขายเครื่องดื่มผสมกาเฟอีน ไม่ให้โฆษณาตามใจชอบจนผู้ใช้แรงงานต้องตกเป็นทาส ต่อมาได้ขยายขอบเขตการทำงานออกไปต่อสู้กับอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาที่บีบบังคับให้ไทยต้องแก้กฎหมายสิทธิบัตร โดยยืนไว้ได้หลายปี และทำให้สหรัฐไม่สามารถทำตามโลกจริตได้ตามอำเภอใจ โดยยังไม่สามารถเพิ่มการเอารัดเอาเปรียบด้วยการบังคับให้รับ “ทริปส์พลัส” (TRIPSplus) จนทุกวันนี้ ทั้งยังสามารถ “แก้ลำ” ด้วยการผลักดันอย่างต่อเนื่องจนกระทรวงสาธารณสุขตัดสินใจทำซีแอลยาถึง 7 ตัว จนเป็นข่าวโด่งดังไปทั่วโลก

คู่ขนานกับการต่อสู้ในเวทีต่าง ๆ อาจารย์สำลีได้สร้างความเข้มแข็งให้แก่คนไทย ด้วยการฟื้นฟูการนวดไทยอย่างเป็นระบบ จากการทำงานกับคนปกติ ต่อมาอาจารย์สำลีได้พัฒนาการนวดไทยให้แก่ผู้พิการทางสายตาดังอย่างเอาจริงเอาจัง รวมทั้งผลักดันจน สปสช. รับโครงการไม้เท้าขาวไปขยายผล เพื่อให้คนตาบอดทั่วประเทศสามารถออกมาสู่สังคมได้เหมือนในประเทศที่เจริญแล้วทั้งหลาย

ตำราการนวดไทย ที่อาจารย์สำลี และคณะพัฒนาจนตีพิมพ์ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2541 และมีการ

ปรับปรุงอีกหลายครั้ง นับเป็นตำรามาตรฐานเรื่องการนวดไทยที่ทรงคุณค่ายิ่ง และอาจารย์สำลีมีส่วนสำคัญยิ่งในการผลักดันอย่างยาวนานจนการนวดไทยกลับมามีสถานะเป็นวิชาชีพประเภทหนึ่งของการแพทย์-แผนไทย และหมอนวดไทยที่ได้ใบประกอบวิชาชีพรุ่นแรก จำนวน 80 คน ได้มีพิธีมอบใบประกอบโรคศิลปะ ณ อุโบสถกลาง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2548

ด้วยปณิธานอันแน่วแน่ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตปราศจาก ผลประโยชน์ส่วนตัวเอิบแฝง และด้วยท่าทีที่ “จริงจัง” จนบางครั้งหรือบ่อยครั้งถึงขั้น “ดุดัน” ทำให้งานของอาจารย์สำลีประสบความสำเร็จจำนวนมาก รวมทั้งสามารถขยายฐานอันเข้มแข็งออกไปได้อย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญคือสามารถสร้างความยั่งยืนด้วยการสร้างเพื่อนร่วมอุดมการณ์ได้เป็นกลุ่มเป็นก้อน โดยเติบโตอย่าง “ช้าช้าแต่ว่ายั่งยืน”

ด้วยบุคลิกที่ “ดุดัน” ทำให้บุคลิกภาพกันครั้งคร่ำ แต่กับบรรดาลูกศิษย์และเพื่อนร่วมอุดมการณ์ บุคลิกดังกล่าวนี้ นอกจากไม่ผลัดให้คนรอบข้างพากันหลีกเลี่ยง ยังกลับกลายเป็นเหมือน “ธงนำ” แห่งการทำงานที่บ่อยครั้งต้องใช้เป็นยุทธวิธีของการต่อสู้เพื่อนร่วมอุดมการณ์ไม่มีใครหลีกเลี่ยงเพราะรู้ว่าแท้จริงแล้ว อาจารย์สำลี “ใจดี” สมนามสกุลของท่าน

ในด้านชีวิตส่วนตัว อาจารย์สำลี ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามที่พ่อแม่สั่งสอนมาแต่เล็กแต่น้อย นอกจากแบ่งเด็กแล้ว อาจารย์สำลีไม่เคยใช้เครื่องสำอางอื่น สมัยก่อนอาจารย์สำลีเคยเข้าร้านทำผมเพื่อตัดผมบ้าง ภายหลังอาจารย์ให้พี่น้องช่วยตัดผมให้ที่บ้าน

ความจริง ความสวยงามกับผู้หญิงเป็นของคู่กัน แต่วัตรปฏิบัติของอาจารย์สำลีสะท้อนถึงความเชื่อมั่นในคติที่ว่า “คนงามงามที่ใจใบบหน้า” และความมั่นคงแน่วแน่ในอุดมคติของความพอเพียงที่สอนและ

ปฏิบัติกันสืบมาแต่ครั้งบรรพบุรุษของอาจารย์สำลี คำสอนของแม่ที่ให้สำลีในบุญคุณของแผ่นดิน และคำสอนที่ให้เอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น เช่น พิษผลในท้องไร่ท้องนา นั้น แม่สอนว่า “นกกินเป็นบุญ คนกินเป็นทาน” เพราะโลกปัจจุบันก็รับรู้แล้วว่า แท้จริงแล้ว นกมิใช่ศัตรู แต่เป็นสัตว์ที่มีบุญคุณในระบบนิเวศ เหล่านี้ล้วนเป็นคำสอนที่ฝังแน่นอยู่ในส่วนลึกของจิตใจก่อตัวเป็นอุดมคติในตัวอาจารย์สำลี และยังแผ่ไปถึงเพื่อนร่วมอุดมการณ์หลายคนของอาจารย์สำลี ให้มุ่งมั่นใช้ชีวิตเพื่อส่วนรวมอย่างเต็มที่ ขณะที่ใช้ชีวิตส่วนตัวอย่างสมถะและพอเพียง

อาจารย์สำลีจึงเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับรางวัล

“คนดีของแผ่นดิน” ที่ยึดถืออุดมคติคือ “ทำหน้าที่ เต็มกำลัง ตั้งมั่นสุจริต ใช้ชีวิตพอเพียง” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาค รัฐได้มีพิธีมอบรางวัลดังกล่าว ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2554

อาจารย์สำลี เกิดเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2485 และถึงแก่กรรมอย่างสงบที่โรงพยาบาลศิริราช เมื่อเวลา 00.57 น. วันอาทิตย์ที่ 7 เมษายน 2562 สิริรวมอายุได้ 76 ปี 11 เดือน 5 วัน

ขอให้ดวงวิญญาณอาจารย์จงไปสู่สุคติ ณ สรวงสวรรค์ในสัมปรายภพเทอญ

นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์